

Skolbeslut för Förskoleklass och grundskola

---

efter tillsyn av Traryd skola
i Markaryd kommun

Rektorn vid Traryd skola

Kyrkvägen 7

285 72 Traryd

Tillsyn i Traryd skola

Förskoleklass

Grundskola, årskurser 1–6

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Traryd skola och Markaryds kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Undervisningen vid Traryd skola präglas av ett elevaktivt arbetssätt där eleverna lär sig att ta ansvar för sina arbetsuppgifter. Arbetssättet bygger på planeringar som lärarna upprättar individuellt för varje elev varje vecka. Lärarna har de olika ämnenas kursplaner som utgångspunkt när de gör dessa planeringar, men beskriver inte för eleverna de kvalitativa mål som där beskrivs. I stället blir det kvantitativa mål som eleverna får i sina planeringar. Den kvantitativa synen återkommer i skolans individuella utvecklingsplaner där arbetstakt, noggrannhet och allmän ordning och reda upptar en relativt stor plats. Att målen uttrycks på detta vis i kommunikationen med elever och föräldrar är allvarligt i och med att det ger en missvisande bild av vilka mål som ska styra lärarnas bedömningar. Arbetsmetoden innebär också, i den form den nu genomförs, ett alltför begränsat elevinflytande – något som skolan även fick kritik för i Skolverkets inspektion år 2003. Det är väsentligt att skolan under rektorns aktiva ledning utvecklar

arbetssätt så att ett elevinflytande gynnas och att kursplanernas mål blir tydliga för eleverna.

Skolan har under flera år levt något av ett eget liv, vilket tydligast tar sig uttryck i att skolan inte har samma arbetsgång i det elevvårdande arbetet som övriga skolor med samma elevvårdsteam. Detta visar sig också i att skolan inte följt gällande bestämmelser om garanterad undervisningstid. Det finns därför stora behov av en tydlig styrning och ledning så att verksamheten utvecklas mot de nationella målen. För att detta ska kunna ske krävs att skolan tydligare följer upp resultaten i alla ämnen, analyserar dem och utifrån analysen omprövar sina metoder. Att ett sådant aktivt kvalitetsarbete kommer tillstånd är viktigt med tanke på de elever som trots stödinsatser inte når målen.

Skolinspektionen har i tillsynen av Traryd skola identifierat följande brister som ska åtgärdas

- Skolan ger inte alla elever förutsättningar att nå lägst mål att uppnå i alla ämnen (Lpo 94, 2.2 Kunskaper och kursplanerna),
- Rektorn tar inte i tillräcklig utsträckning ansvar för att verksamheten inriktas mot de nationella målen (Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Den enskilda skolans utveckling, 2 Mål och riktlinjer, 2.8 Rektors ansvar),
- Skolans pedagogiska personal har inte utbildning för den undervisning de i hushållsbedriver (2 kap. 3 § skollagen),
- Lärarna utvärderar inte regelbundet elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen i förhållande till de nationella målen, och informerar inte heller rektorn om resultaten (Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg),
- Rektor tar inte ansvar för att skolan utvärderar sina resultat regelbundet och därför saknas underlag för att kunna ompröva och utveckla metoder och arbetssätt (2 och 3 §§ förordning om kvalitetsredovisning, Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektors ansvar),
- Lärarna klargör inte målen i kursplanerna för elever och föräldrar (Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter),
- Skolan saknar ett gemensamt förhållningssätt för hur eleverna ska ges inflytande över undervisningen och ger inte eleverna tillräckligt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll (4 kap. 2 § skollagen, Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektors ansvar),
- Skolan har inte, tillsammans med eleverna, definierat vilka förebyggande åtgärder som under året behövs för att förhindra kränkande behandling av elever (14 a kap.

6 och 8 § skollagen, 2 § förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling),

- Skolan följer inte bestämmelserna om utbildningens omfattning, timplanen (4 kap. 3 a § skollagen, bilaga 3 till skollagen, 1 kap. 2 § grundskoleförordningen),
- Skolan brister i att utreda behovet när det på olika sätt framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder och skolans åtgärder för att möta behoven beskrivs därför heller inte tydligt i åtgärdsprogrammen (5 kap. 1 § grundskoleförordningen),
- Skolan erbjuder inte studiehandledning på modersmålet till de elever som är i behov av det.

Bedömningarna redovisas i bilagorna 1-2

Rektor och Markaryds kommun har ansvar för att Traryd skolas brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast tre månader från den dag beslutet för Markaryds kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn och Markaryds kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråd Ingela Jonasson, dessutom deltog Simon Rosenqvist deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Peter Ekborg

Helena Olivestam Torold

Enhetschef

Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen och beskrivning av Traryd skola

Bilaga 2 Tillsynsprotokoll och bedömningar för Traryd skola

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Markaryds kommun under januari och februari 2010. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Traryd skola den 10 februari 2010.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för skolväsendet i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Traryd skola, dels den information som samlats in under besöket. I Traryd skola intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1. Antal elever på Traryd skola

Skolan/skolorna	Antal elever
Förskoleklass	12
Grundskola	45

Källa: Skolans uppgifter per 2010-03-02

Traryd skola ligger i Traryd, vilket är ett litet samhälle en och en halv mil norr om Markaryd. Vid skolan bedrivs verksamhet i förskoleklass och grundskola i årskurserna 1–6. Eleverna i grundskolan är som en bas indelade i tre åldersblandade grupper där viss del av undervisningen bedrivs. Undervisning genomförs också i olika åldershomogena och åldersblandade grupper utifrån hur många elever som går i en årskurs och

beroende på vilket ämne det är. Skolan har under många år utvecklat ett arbetssätt som är Montessoriinspirerat och som innebär att lärarna upprättar individuella planeringar för eleverna varje vecka. Förskolläraren, grundskollärarna och fritidspedagogerna bildar tillsammans ett arbetslag. För ledningen av skolan finns en nyligen tillsatt rektor som även är rektor vid Strömsnässkolan.

Traryd skolas upptagningsområde är stort varför många elever åker skolskjuts till skolan.

Eleverna från Traryd skola fortsätter sin skolgång vid Strömsnässkolan i årskurs 7. Det är också till denna skola som eleverna i årskurs 5 åker och får undervisning i hem- och konsumentkunskap, samt som eleverna i årskurs 6 åker till och får undervisning i sitt språkval.

Av Skolverkets inspektionsrapport från år 2003 framgår bland annat behov av pedagogiska forum med större samverkan mellan olika yrkeskategorier, att utveckla elevinflytandet eftersom veckoplaneringarna var för styrande. En handlingsplan mot kränkande behandling behövde upprättas och det fanns behov av att arbeta med elever som kände utanförskap. Det fanns också behov av att tydliggöra arbetet med elever i behov av särskilt stöd genom att göra bättre utredningar.

Tillsynsprotokoll för Traryd skola

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

Lärarnas bedömning och utvärdering

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

Tillit till elevens förmåga

Trygg lärandemiljö

Enskild elevs rätt

Bedömning

Undervisningstid och val

Särskilt stöd

Studie- och yrkesvägledning

Avgifter

Rektorns beslutsfattande

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Måluppfyllelse och resultat

Bristområde: Kunskaper

- Skolan ger inte alla elever förutsättningar att nå lägst mål att uppnå i alla ämnen.

Lpo 94, 2.2 Kunskaper

Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Mål att uppnå i grundskolan

Kursplanerna

Skolan har genomfört nationella ämnesprov i årskurs 3 och 5. I årskurs 3 fanns det några elever som inte nådde målen i svenska och matematik medan alla elever i årskurs 5 läsåret 08/09 nådde målen i svenska, engelska och matematik. Läsåret 07/08 nådde dock inte alla målen i de nationella ämnesproven i årskurs 5. Lärarnas bedömning är att alla elever läsåret 08/09 nått mål att uppnå i årskurs 3 och 5, men Skolinspektionen har inte kunnat klarlägga om denna bedömning gäller fler ämnen än engelska, matematik och svenska.

Skolans dokumentation och intervjuerna visar att det finns elever som trots stödinsatser inte når målen. De brister i uppföljnings- och utvärderingsarbete samt i utredning av elever som kan vara i behov av särskilda stödinsatser, som Skolinspektionen identifierat i tillsynen, är exempel på områden som behöver utvecklas vid skolan i syfte att nå högre måluppfyllelse i alla ämnen.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bristområde: Fokus på skolans uppdrag

- Rektorn tar inte i tillräcklig utsträckning ansvar för att verksamheten inriktas mot de nationella målen.

Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning

Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Den enskilda skolans utveckling

Lpo 94, 2 Mål och riktlinjer

Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar

Vid tillsynsbesöket hade Traryds skola, efter att i många år haft en rektor som haft hela sin tjänstgöring vid skolan, fått en ny rektor som också är rektor vid en annan skola i kommunen. Detta innebär för lärarna en stor omställning på många sätt.

Flera av de vid Skolverkets inspektion år 2003 utpekade utvecklingsbehoven har vid Skolinspektions tillsyn visat sig bestå. Detta gäller inte minst behov av att utveckla verksamheten i riktning mot de nationella målen, att utveckla elevinflytandet och att utreda barn som kan vara i behov av särskilda stödåtgärder. Samtliga dessa områden

kräver en aktiv rektor, som utifrån att vara pedagogisk ledare och chef för personalen, driver utvecklingsarbetet.

- Skolans pedagogiska personal har inte utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

2 kap. 3 § skollagen

Traryd skola är en relativt liten skola och har av den anledningen få lärare. Skolans lärare är i högre grad utbildade för att undervisa de yngre eleverna och ingen av dem har utbildning inom ämnen kemi, fysik och teknik. Däremot har någon lärare fått viss kompetensutveckling inom de naturorienterade ämnena.

Bristområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

- Lärarna utvärderar inte regelbundet elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen i förhållande till de nationella målen, och informerar inte heller rektorn om resultaten

Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg

Redan vid Skolverkets inspektion år 2003 konstaterades att skolan inte följde elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen. Sedan dess har hela kommunen arbetat fram ett gemensamt verktyg för skriftliga omdömen och individuella utvecklingsplaner där elevernas kunskapsutveckling skriftligt ska redovisas. Av intervjuerna med lärarna framkommer dock att det fortfarande är främst i ämnena engelska, matematik och svenska som lärarna genom olika tester bedömer elevernas kunskapsutveckling i alla årskurser. Av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av, bland annat i form av exempel på individuella utvecklingsplaner, framgår att det heller inte ges omdömen i samtliga ämnen som eleverna får undervisning i förrän i årskurs 6. I stället ges omdömen om en grupp ämnen som exempelvis omdömen i orienteringsämnena, Oä. Intervjuade lärare menar att de bedömer eleverna i alla ämnen på individnivå, men att detta inte sammanställs som resultat för skolan som helhet.

Vidare är kopplingen till de nationella målen relativt otydlig i de skriftliga omdömena. Detta beror på att mål som varken återfinns i läroplan eller kursplaner nämns, exempelvis "lära sig att skriva bokstäver tydligt". Lärarna menar dock att de gör sina bedömningar utifrån de kvalitativa aspekterna, förståelse och förtrogenhet, som återfinns i kursplanerna, och att de muntligt diskuterar utifrån dessa med eleverna. Intervjuade elever uppfattar mer att lärarnas återkoppling handlar om hur de sköter sig i ämnena och hur snabbt de klarat av sina uppgifter.

Bristområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

- Rektor tar inte ansvar för att skolan utvärderar sina resultat regelbundet och därför saknas underlag för att kunna ompröva och utveckla metoder och arbetssätt.

2 och 3 §§ förordning om kvalitetsredovisning

Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling

Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar

Av skolans dokumentation och av intervjuerna med rektorn och lärare framgår att man på skolan saknar ett aktivt arbete med att följa upp och utveckla skolans arbetsformer. Vissa resultat har sammanställts i bland annat i kvalitetsredovisningen. Skolan har dock inte arbetat med att tydligt definiera utvecklingsområden och därför finns heller inga definierade åtgärder för utveckling. Att så många av de utvecklingsområden som Skolverket identifierade vid inspektionen år 2003 kvarstår, visar också på ett bristande utvecklingsarbete vid skolan.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bristområde: Fokus på lärande

- Lärarna klargör inte målen i kursplanerna för elever och föräldrar.

Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter

En stor del av elevernas arbete under veckan styrs genom de planeringsböcker där lärarna skriver in vad eleverna ska arbeta med. I de planeringsböcker Skolinspektionen tog del av vid tillsynsbesöket i skolan var målen i hög utsträckning formulerade utifrån ett kvantitativt synsätt, till exempel vilka sidor i matematikboken som ska göras. Intervjuade elever ger uttryck för att de uppfattar målen i skolan som att man ska läsa fort, skriva mycket och räkna tal i snabb takt. Det framgår också av intervjuerna med elever och lärare att många elever har kontroll på varandra, hur långt de kommit i olika ämnen.

- Skolan saknar ett gemensamt förhållningssätt för hur eleverna ska ges inflytande över undervisningen och ger inte eleverna tillräckligt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

4 kap. 2 § skollagen

Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar

Skolans arbete med veckoplaneringar och individuella planeringsböcker för varje elev, borde skapa möjligheter till ett aktivt elevinflytande. Men i och med att det är lärarna

som bestämmer största delen av innehållet i planeringen och att eleverna enbart kan påverka det utrymme som eventuellt blir över sedan de gjort klart de bestämda uppgifterna, blir det inte så. I stället leder arbetssättet till en allt för stor begränsning av elevernas direkta möjlighet till inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer. Oavsett elevens ålder så är det i stort sett enbart i vilken ordning de kan arbeta med sina uppgifter som eleverna har ett inflytande över. Däremot menar lärarna att de tar stor hänsyn till elevens mognad och ser till att de elever som inte klarar de friare arbetsformerna får mer struktur och tvärtom. Detta innebär att de indirekt ger eleverna ett inflytande, men att inflytandet blir osynligt för eleverna. Intervjuade lärare menar att de efter Skolverkets inspektion var förvånade över att få elevinflytande som ett förbättringsområde, eftersom de själva anser att undervisningen helt utformas utifrån elevernas behov och förutsättningar. Lärarna menar att detta är en anledning till att det inte genomförts några förändringar i sättet att arbeta. En annan anledning är att de inte själva kan se hur eleverna kan ges ett reellt inflytande över planeringen när det är åldersblandade grupper och att de därför är i behov av någon form av kompetensutvecklingsinsats om de ska kunna arbeta mer med elevinflytande.

Bristområde: Trygghet och studiero

- Skolan har inte, tillsammans med eleverna, definierat vilka förebyggande åtgärder som under året behövs för att förhindra kränkande behandling av elever.

14 a kap. 6 och 8 § skollagen

2 § förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling

Av skolans dokumentation och av intervjuer med lärare och elever framgår att skolan genomför ett systematiskt arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Däremot har skolan inte genomfört någon kartläggning av de risker som finns under innevarande läsår, vilket resulterat i att deras plan mot kränkande behandling inte heller konkret beskriver vilka insatser skolan avser genomföra under läsåret. Eleverna har heller inte deltagit i upprättandet av planen, eller i uppföljning av föregående års plan.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bristområde: Undervisningstid och val

- Skolan följer inte bestämmelserna om utbildningens omfattning, timplanen.

4 kap. 3 a § skollagen

Bilaga 3 till skollagen

1 kap. 2 § grundskoleförordningen

Av Traryd skolas webbplats framgår det att skolan har som profil att arbeta timplane-löst. Av intervjuerna framkommer dock att skolan inte deltagit i försöket med undervisning utan timplan, utan att de med profilen menar att de inte på schemat sätter ut alla ämnen eftersom viss del av undervisningen bygger på att eleverna arbetar utifrån sina planeringar som handlar om flera olika ämnen. Lärarna menar att de har mycket god kontroll över var eleverna befinner sig i sin kunskapsutveckling i alla ämnen, men medger att de inte har kontroll över vilken faktisk undervisningstid eleverna fått. Skolan har inte använt sig av möjligheten att genomföra detta arbetssätt inom ramen för skolans val, utan har bara bortsett från kravet på garanterad undervisningstid utifrån ett tänkande att det viktigaste är att eleverna getts förutsättningar för att nå målen.

- Skolan brister i att utreda behovet när det på olika sätt framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder och skolans åtgärder för att möta behoven beskrivs därför heller inte tydligt i åtgärdsprogrammen.

5 kap. 1 § grundskoleförordningen

Traryd skola delar elevvårdsteam med Strömsnässkolan och har i princip samma arbetsförfarande med kontinuerliga träffar och tillgång till kurator och specialpedagog. Av intervjuerna framkommer dock att denna arbetsgång inte fått genomslag i praktiken ännu. Detta är allvarligt med tanke på att det redan vid Skolverkets inspektion år 2003 framkom krav på att rektorn ska tillse att behovet utreds i de fall det framkommer att en elev kan vara i behov av särskilda stödåtgärder. Intervjuade lärare upplever att de inte har tillgång till de resurser de behöver för att kunna ge eleverna tillräckligt stöd, medan man från elevvårdsteamets håll uppfattar att signaler om behov hos eleverna kommer först efter att de gått flera år vid skolan.

I de exempel på åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del läggs stort fokus på det som eleven och elevens förälder behöver ta ansvar för, snarare än på vilka åtgärder som skolan ska vidta för att tillgodose elevens behov. Vidare handlar beskrivningarna mer om vilken kunskapsmängd det är som eleven behöver träna på, än att elevens behov och styrkor beskrivs. Åtgärdsprogrammen tar enbart upp ämnena engelska, matematik och svenska som föremål för stödinsatser.

- Skolan erbjuder inte studiehandledning på modersmålet till de elever som är i behov av det.

5 kap. 2 § grundskoleförordningen

Av rektorsintervjun har det framkommit att det finns elever vid skolan som med hjälp av studiehandledning på modersmålet kan ges ökade möjligheter att nå målen. Intervjuerna visar dock att studiehandledning på modersmålet inte är en insats som an-

vänds i kommunen över huvud taget, och därför inte varit aktuellt att vid skolan vidta den insatsen för de elever som har behov av det.